

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

461

Vragen van de leden **Oosenbrug** en **Wolbert** (beiden PvdA) aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *het monopolie van softwareleveranciers van gemeenten* (ingezonden 20 oktober 2015).

Antwoord van Minister **Plasterk** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) (ontvangen 2 november 2015)

Vraag 1

Hebt u kennis genomen van het bericht «PinkRoccade en Centric «misbruiken marktmacht»»?¹ Hebt u tevens kennis genomen van het onderliggende onderzoek?

Antwoord 1

Ja. In het bedoelde artikel staat dat het gebaseerd is op «gezamenlijk onderzoek van NRC Handelsblad en Reporter Radio naar de gemeentelijke ICT- markt». Ik beschik niet over nadere informatie met betrekking tot dit onderzoek.

Vraag 2

Herkent u het beeld dat er een duopolie is ontstaan in de levering van centrale software aan gemeenten? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe beoordeelt u deze situatie?

Antwoord 2

Dat beeld herken ik deels.

Zoals in het NRC artikel is genoemd zijn er op deze markt twee partijen dominant aanwezig. Echter, op een toenemend aantal deelterreinen, bijvoorbeeld burgerzaken en financiën, zijn meer dan twee leveranciers actief. Hoewel vanuit het perspectief van mededinging een markt met vele partijen aantrekkelijk kan zijn, is het goed om te realiseren dat de gemeentelijke markt op dit moment slechts 393 afnemers telt en dat aantal neemt nog steeds af. Dat is een beperkte markt voor specifieke gemeentelijke software. Om de ontwikkelkosten te kunnen terugverdienen is een zekere schaal noodzakelijk. Het is daardoor niet waarschijnlijk dat er een situatie zal ontstaan waarin veel leveranciers zullen opereren als het gaat om de grote, complexe systemen waar gemeenten mee werken.

¹ NRC Handelsblad, 17 oktober 2015

Uiteraard moeten klanten de vrijheid hebben om te kiezen uit het aanbod van de partijen. Er mag dus geen sprake zijn van een «vendor lock in», waardoor het voor de klant zeer moeilijk is om de producten van diverse leveranciers in technische zin te integreren. Dit beperkt de mededinging. Dit probleem is alleen op te lossen door het hanteren van standaarden en het organiseren van een goede sturing van de leveranciers door een goed opdrachtgeverschap, op lokaal en landelijk niveau.

De overweging dat standaardisatie en opdrachtgeverschap verbetering behoefde vormde in 2003 mede de aanleiding tot de start van het gezamenlijke BZK/VNG-programma EGEM. De taken van EGEM zijn overgedragen aan het in 2009 opgerichte Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING). VNG/KING is enkele jaren geleden gestart met het sluiten van convenanten met leveranciers. Door ondertekening van het convenant verklaren de leveranciers zich te houden aan de standaarden die nodig zijn voor interoperabiliteit. Inmiddels zijn met meer dan 170 leveranciers convenanten afgesloten. Met KING zijn de gemeenten naar mijn mening voldoende toegerust om invulling te geven aan het opdrachtgeverschap richting leveranciers.

Vraag 3

Welke prijsontwikkeling hebben de softwarepakketten van PinkRoccade en Centric de afgelopen vijf jaren doorgemaakt? Zijn deze prijsstijgingen voor u reden om aan te nemen dat de markt faalt? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3

Het Ministerie van BZK verricht geen onderzoek naar de prijsontwikkeling op de gemeentelijke softwaremarkt. Ik kan hierover daarom geen uitsluitsel geven.

Vraag 4

Kunt u de bewering van PinkRoccade plaatsen dat de ontwikkeling van nieuwe functionaliteiten die door wetgeving later of niet ingevoerd is tot hoge kosten geleid heeft? Zo ja, vindt u dat deze kosten horen tot het ondernemersrisico of dat ze aan afnemers doorberekend kunnen worden?

Antwoord 4

Nee, ik weet niet op welke wetgeving die later of niet zou zijn ingevoerd hier wordt bedoeld.

De vraag gaat er overigens van uit dat er bepaalde normen gelden met betrekking tot de vraag welke kosten een ondernemer wel of niet in zijn kostprijs zou mogen doorberekenen. Deze prijsvorming is echter geheel vrij.

Vraag 5

Bent u op de hoogte van signalen dat de koppelingen tussen softwarepakketten van verschillende leveranciers moeizaam werken, onder andere doordat open standaarden niet goed toegepast worden? Zo nee, wilt u bij de VNG en het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING) navraag doen naar deze problemen? Zo ja, deelt u de analyse dat leveranciers hiermee hun markt afschermen en de prijs op kunnen drijven?

Antwoord 5

In gemeentelijke kring worden dergelijke signalen inderdaad met enige regelmaat geuit. Ik kan niet beoordelen of leveranciers hiermee hun markt afschermen en hun prijs kunnen verhogen. Het is overigens een taak van de gemeenten zelf om, met behulp van VNG/KING, door standaardisatie en goed opdrachtgeverschap te voorkomen dat leveranciers hiertoe in staat zijn. Het is mij bekend dat VNG/KING inzet op het strenger controleren of software aan de standaarden voldoet.

Vraag 6

Wilt u onderzoeken of de centrale software voor de gemeentelijke dienstverlening goedkoper aangeboden kan worden? Ziet u hierin mogelijkheden om gemeenten en rijksoverheid meer samen te laten werken in efficiëntere aanbesteding van deze software of een certificering van pakketten waardoor de samenwerking tussen verschillende pakketten gewaarborgd wordt en gemeenten niet afhankelijk worden van een aanbieder?

Antwoord 6

Ik beschouw een onderzoek naar de vraag of gemeentelijke software goedkoper zou kunnen worden aangeboden primair als een zaak voor de gemeenten. Het initiatief voor een dergelijk onderzoek zou daarom van gemeentelijke zijde moeten uitgaan.

De software waar het in het artikel om gaat is specifiek bestemd voor gemeentelijke taken en is daarom niet bruikbaar voor de rijksoverheid. Ik zie daarom geen mogelijkheden voor samenwerking bij de aanbesteding of certificering daarvan.

Vraag 7

Wilt u in overleg gaan met VNG en KING om mogelijkheden voor goedkopere gemeentesoftware te onderzoeken en de Kamer hier voor 1 januari 2016 over berichten?

Antwoord 7

Indien VNG en KING het initiatief nemen tot een dergelijk onderzoek en mij daarbij zouden willen betrekken, wil ik graag bezien of ik daarbij eventueel behulpzaam zou kunnen zijn.